

MINERVA

Diară literar, beletristic și de distracțiune.

Apare în 1 (13) și 15 (27)
a fie-cărei luni.

Proprietar, editor și redactor responsabil:
George Curteanu.

Prețul: pe an 4 fl., pe 1/2 an 2 fl., pe 1/4 1 fl.
Pentru România și străinătate: Pe an 10 fr.
Prețul e a se solvi înainte.

Popasul țiganilor.

(După Geibel.)

*In noapte, sub pole de codru 'nverdită
E freamăt de glasuri, un tainic șoptit;
Ard galbene flacări și 'n zarea de foc
Vezi chipuri sinistre grămadă 'ntr'un loc.*

*Țiganii, drumeții cei vecinici ei sântă!
Cu ochii de fulger, cu pletele 'n vânt,
La Nilul cel galben departe născuți,
Ei arși sântă de sóre, de vânturi bătuti.*

*Aprópe de flacări pe pajiște stau
Bărbații sêlbatici și chiote dau,
Femeile-alergă mâncare făcându
Și umplu păharul și-lă pórtă pe vându.*

*Ei cântece cântă și basmuri își spun
Din vremuri mai bune c'unu altu ceriu mai bun;
Bêtrâna țigancă, acolo sub brați,
Descântece 'nvață pe negri nomadi.*

*Și ócheșe fete se 'nșiră la joc
In cercul cel magic ală zărit de foc,
Resună ghitara ferbinte și 'ntinsă
Și jocul se 'ncinge sêlbatic și aprins.*

*In urmă se culcă, odihnă cîtându;
Le freamătă brađii s'adormă curêndu.
In visă, exilații pămêntului lor,
Vedă Sudul, o țară și ei unu popor.*

*Dar zorile roșii se varsă pe ceriu,
Frumósele visuri fantastice pieru.
Greu scârșie carul, ei plécă la pasu —
Dar unde? O viață de drum și popasu!*

G. Coșbuc.

O scurtă privire asupra vieții socială în Roma antică.

Fine.

Cu tóte că ele făceau mari servicii și multifarie, totuși în multe privințe serviau și spre corupțiune și nutrire lenei și a trândăviei. Multime își perdeau cea mai mare parte a timpului vieții în trândăvia pre la scalde. Nicu nu era mirare, că căutau obiecte de atari de distragere cetățenii îmbuibați în unu timp, când economia o purtau sclavi, în armată serviau ostași simbriași. Ele sêmănau în multe privințe cu scaldele turcesci, ori cu scaldele de prin capitalele

moderne, ce se numesc scalde romane. Scaldătoriulu intra mai întâiu în unu anteportic, unde se rēcorea ședêndu pre o bancă, asupra căreia atârnav frunđe mari ale plântelor anume cultivate, amusându-se la producțiunile jucătoarelor siriene. De aci intra în o sală moderată încăldită îmbrăcatu în mantaua de scaldă, unde petrecea anumitu timp căutându la tablourile și statuetele, cu cari era decorată. Din acésta sală trecea în scaldă de vaporu, unde se aședa pre

o bancă de marmoră, și era frotată de cătră sclavi anume. După frotare se spăla bine cu apă caldă și apoi intra în o sală cu un băsenă cu apă rece, unde se băga ca să se răcorască. Eșindă din băsenă se așeza pe ună așternută comodă, de cari erau multe anume spre acestu scopu, pentru ca să se restaureze de strapațele îndurate până aci. După ce se restaura bine, trecea în bibliotecă, ca să cetască ceva, ori în muzeu, ori în galeria de tablouri, ca să vedă ceea ce a vedutu de repețite ori, ori în sala de gimnastică, ori cea de jocu cu pila-micea — pentru ca să facă singură deprinderi, ori dacă i era lene a face acésta, să-și petrecă privindu la deprinderile altora. Scaldele erau deschise și și noapte. Ori și cine putea să se scalde gratis, când îi plăcea. Ele erau ună adeverătu El'dorado, pentru leneșii și perde vara capitalei lumii de atunci.

Ca capitală a unui imperiu, ce se estindea preste întregă lumea cunoscută, era și punctul de atragere pentru gurmanii și îmbuibății tuturor popóreloră supuse, care lucru aduse cu sine de ea deveni și cuibulă lucului, îmbuibărei și a corupțiunei. Tóte aceste pécate se lăfiră, cum se lătescū și astăzi din capitalele moderne, ca nisele morburii contagióse, până în cele mai de josă pături ale societății, contribuindă în o considerabilă parte la ruina și apunerea imperiului celui mai puternicū, ce a esistatu când-va pre pământū.

Ună luesū până la disgustū domnea în Roma imperială în decorarea internă și esternă a caselorū, totu acelașu luesū în îmbrăcăminte, în mănecări și beuturi. Prândurile romane erau proverbiale în respectulă sumptuosității. Bucatele cele mai scumpe acopereau mesele romane: pesci, stridi și alte de acestea, aripate, póme se procurau și aduceau din cele mai depărtate țeri cu grei bani. În ce atinge prândurile, nime nu voia să rămână îndereptulă celui altu, fie-care voia să întrecă pre toți. Sclavii, cercați în lumea romană ca bucătarii cei mai iscusiți, își dau totă nisuința a escelă în pregătirea mănecărilor, osebitu a fripturilorū, cari jueau rolulă principală la mesele celor vechi.

Se dice despre ună selavū bucătarū, de origine sirianu, că voindū a-și arătă măiestria cu ocaziunea unui prândū mare, ce dede domnulū seu, când veni la rëndu friptura de rîmătorū, aduse ună rîmătorū friptū întregū pe masă. La ună semnū de disgustū alū stăpânului seu, trase din acela o rudă de ferū, și spre mirarea mesenilorū rîmătorulă se desfăcū în porțiunile, în cari fusese împărțitū. Atari istorióre și anedocte se află mai multe despre bucătarii romani. De sine se înțelege, că bucatele cele mai alese pretindeau și vinurile cele mai alese și mai fine de prin Sicilia și insulele grecesce.

Cam cătră finea órei a 12-a din și, — căci la Ro-

manii anticii și érna și vara avea ziua și nóptea totu câte 12 óre, fiindū érna órele de și mai scurte, ér vara cele de nópte, — se servia mănecarea principală, cina, ceea-ce este la noi améđida-prândulū, carea intrunia pe toți membri familiei și pe amici la masă.

Cei ce nu aveau familii, ori mergeau invitați pela familii, ori cinau prin birturi, ori ceea-ce era mai recomandabilū, se adunau pre rëndu unulu la altulū, căci și pre atunci mai era în usū câte una din datinele cele vechi bune. Petrecerea prin birturi și atunci nu era prea recomandabilă nice pentru cei ce nu aveau familii.

Romanului anticu nice la masă nu-i venia bine, dacă nu putea să-și satisfacă poștei de comoditate. Elū nu mănca ședendū ei culcatū. Scaunele erau nesece canapée, ce aveau forma unorū paturii, astfelū câtū de ambe laturile și la fundulă mesei erau de atari câte trei patru persóne, fiindū partea cătră ușă liberă. Pre când la Grecii anticii femeia nu se bucura aprópe de nice unū dreptū ori libertate, ba să ținea de necuviința de a mănca la masă cu bărbatulū seu, pe atunci la Romani se bucura de atare libertate și de drepturi, de cari Grecia nice nu visa că esistă. Femeile Romanilorū măncau la masă cu băbații lorū și cu ceialții óspeți invitați, dar ședendū, și numai la unū locū anumitu alū mesei.

În ospătării se serviau vinurile din partea frumóselorū selave osebitū grece, cari după datina timpului decorau pre óspeți cu cununii de flori miroșitóre. Musica încă nu lipsia nice în ospătării nice la mesele private, osebitu flautiști, a cărorū datorința era a petrece pre óspeți în pauzele dela o speciă până la ceea-laltă. După mănecare se retrăgeau óspeții în o chiliă laterală, unde-și petreceau la vinū cu glume, risuri, ori dispute politice, cari după gradulă de tării a vinului curgeau mai domolū ori mai infocatū. Atari petreceri durau până nóptea târđiu, ori chiar până în rēvārsatulū dorilorū, când mergeau óspeții pe acasă, pentru-că petrecândū ziua în somnū să se întremeze, ca să pótă petrece nóptea éráși ca după datină. Mulți civi dela țeră cu stare bună se domiciliau în capitală, pentru-ca să-și cheltuésce averea acolo, și pre acésta cale ajungeau la starea de proletarū.

În modulū acesta mulți cetățeni romani se înceară în valurile sgomotóse ale capitalei, ajungendū din ómeni onești și avuți la o stare atâtū de miseră și deplorabilă, încātu trebuiau să se sinucidă, ori dacă nu aveau curagiulū la acésta, trebuiau să o părăsésce cu totulū, mergendū la țeră în condițiunile servilorū, pentru ca să pótă trăi și pre asta cale să scape de risulū și batjocurile acelora, cu cari și-au mănecatū averea. Mulți ajunși la sapă de lemnū dispăreau din capitală, lăsându-și familiile în starea cea mai deplorabilă.

După ce, amabile cetitoare, și stimați lectori, făcurăm o lunguță preumblare prin Roma antică, învățărăm a o cunósce din légănú până la etatea cea mai înfloritóre, după-ce făcurămú și o scurtă revistă asupra vieței sociale, ce se desfășura în aceea pe timpulú

când ajunsese culmea înfloririi; sfêrșindú preumblarea după unú timpú de repausú vomú face éráși escursiuní mai lungi orí mai scurte, după-cum ne vorú concede împrejurările prin lumea antică.

I. T.

Unú copilú de conte.

Romanú de Antonú Langer

tradusú din limba germáná de Dánilá Sánjoanú.

(Urmare).

PARTEA A DÓUA.

CAPITLUL I.

Cu dece aní mai târđiu.

Ne întórcemú éráși la firulú adevératú alú întéplárilorú, pe care a trebuitú sê-lú înterupemú, spre a dá lectorilorú esplicările necesare, cum s'a întéplatú, că copilulú de conte a trebuitú sê între ca învățácelú în lucrátórea méсарului Ioanú Novotny din strada Augarten în Viena, fără de a avé cea mai micá scire despre starea și numele seu adevératú.

În aceeași lucrátóre conducemú acum, — cu dece aní mai târđiu — pe amabilulú lectorú. E o di de érná norósá, jurú împrejurú taie cu ferestráulú, ciocánescú și giluescú, lucrátórea e în o activitate încordată și prelângá acestea rêsuná urmátorulú cântecú rostitú de o vóce bárbátéscá și puternicá:

„Ómení totú dicú mereu, că vremile s'au stricatú!
Și đeu, c'apoi ei au dreptú, dacă nemicú n'au lucratú.
Chiar așa de rele nu suntú, nici nevoile-asa marí
Pentru aceia, carí asudá, dar aceia suntú cam rarí,
Cine vré ca sê lucreze, totdeuna are páne;
Decí vê puneți toți la lucru, nu lásáți de ađi pe mâne,
Care lucrá diliginte și-astfelú pánea și-o cáștigá,
Totdeuna s'aflá bine, n'au de lumea cum strigá;
Fie chiar și rele timpurí, de tráitú sê fie greu:
Dacă lucrámú incontinuu nu ne lasá Dumneđu,
Căci elú nu lasá o țérá, nu pársesee-unú poporú
Preste care stápanesce, — cáruí este creatorú!“

Cântárețulú acestorú versurí simple, carí însé în contrastú cu vagabonđii cei atâtú de comuní prin lucrátóri, esprimau o resignațiune vialá, curájú și încedere în Dumneđu, de carí are lipsá unú lucrátóru mai multú ca unú altulú, — cântárețulú acestui versú popularú nu a fostú nimenea altulú, decâtú Procopú Hlaby, copilulú de conte, — și lectorii noștrii nu se vorú uimi mai puținú, când vorú ađi, că elú a fostú totodatá și autorulú cântului.

Pentru a lámurí acésta avemú lipsá de unele repriviri și lectorii noștrii vorú bine-voi a ne scusá, dacă ne oprimú puținú după întéplámintele cutrierátóre, pre carí le-au eneratú ultimele capitole din partea primá,

pentru-ca se relatámú, că ce s'a întéplatú cu copilulú de conte în cei dece aní, preste carí amú sáritú.

Procopú ímplinise în casa máiestrului Novotny cei cincí aní de suferință și învățaturá. Deși era mai inteligentú și sírguinciosú decâtú cei mai multí învățácei vienesi, deși era tractatú de cátrá máiestrulú Novotny cu o atenziune deosebitá, deși era fórté pofťitorú de învățaturá, totuși în íntelesú strínsú, în patru din cei cincí aní nu a fostú altceva, decâtú curáťitorulú de ciobóte a máiestrului și a calfelorú, máturátorulú ne-curáťiilorú prin lucrátóre și servitorulú de culiná alú d-nei Novotny, — și când deveni în fine „liberú“, pricepea puținú, fórté puținú, ca cei mai multí tineri vienesi — din máiestria, ce a învățatú în decursú de cincí aní.

Páșescú multí tineri dela învățaturá, durere, carí n'au învățatú absolutú nimica. Neconscienťiositatea unorú máiestrii în acésta privință este fórté mare. Amú ítiné aici o predicá într'unú capítlu lungú acestorú domni máiestrii, carí aplicá pre învățáceii lorú chiar numai ca vite de sarciní, dacă nu amú avé în vedere tema duplá, întâiu a cruță materialulú, și a dóua, a nu íntreíiné pre lectorii noștri.

Máiestrulú Novotny íntrecea pe multí de starea sa cu acelú bine, că elú nu demitea numai decâtú pe tinerii deveniți liberi, după-cum o facú multí máiestrii, carí demitú pre învățácelú îndatá ce a devenitú calfá și póte cápátá platá, ca sê-și cáștige pánea în altú locú prin máiestria, în care l'a instruatú atâtú de réu.

Procopú rémasé așadará în lucrátórea lui Novotny și din acéstu momentú se íncepú desvoltarea sa cea adevératá.

În fine, acum învățá elú máiestria, — când vedú câtú de multú îi lipsesce, ca sê fie unú méсарú bunú.

În contrastú cu așa de multe calfe tineri, — íntrebuința elú plata sa pe cárti bune, în locú de a o risipi pe bere și pe máncaři deșerte, și în locú de a perde timpulú cu pipa în gurá și cu nedispensavera „fatá“ de brațú.

Cu cártile se desceptá în elú impulsulú spre o

desvoltare mai înaltă: îndată veni pe ideia, de a cerceta scôla de desemnă și în timp scurt făcî și aici progrese demne de admirat. Colegii sei își băteau jocu de ipocritul, cum îl numiau ei, însă Procopu era destul de cuminte de a rîde preste aceea batjocură și apoi, dacă-i venia prea grea, era destul de tare de a aduce pe contrariu sei la tăcere cu câțiva pumni buni. Căci ducîndu el un modu de viață solidă i-se desvoltase în decursul timpului și puterea fizică întru atîta, încâtă chiar și cei mai tari dintre colegii sei aveau respectu de elu.

Prelângă acea devenise Procopu frumosu și plăcutu. — Ochiulă măiestrului adeseori se opria cu plăcere pre elu, căci purta trăsurile amantei môrte din junéța lui.

Cu câțva timp înainte de anul 1848 intrase în lucrătorea măiestrului unu calfă francesu — Jean Desbareau, unu omu istețu și vialu, care deschise lui Procopu o lume nouă, în ce privesce gustul în desemnuri. — Francesulă îi arată minuțiile cele admirabile, cari au ridicat la atîta renume lucrurile de luscă din Paris și Lyon. Procopu era unu scolaru iubitoru de învățatură și învăță a le desemnă acelea spre marea bucurie a francesului.

Totodată începă a învăță limba francesă cu unu zelu caracteristicu. Gramatica nu-i mai cădea din mână, îndată ce avea o oră liberă; Jean Desbareau îi ajută cu sfatul și esereciul și cu aceea paciință, care e propriă francesului, când vede, că unu străinū, se silese a învăță limba Franciei. Desbareau se mira adese-ori de acurateța accentului și de pronunțarea curată a lui Procopu și mai de multe ori se esprima că Procopu are o limbă de francesu, tatălū seu trebuie că a fostu unu francesu.

Procopu ajunse curîndu atîtu de departe, încâtă putea vorbi binișoru franțuzesce și înțelegea fie-care cuvîntu, elu se deprindea neîncetat cu francesulū, care îi povestia lucruri minunate din patria sa din „la belle France“. Jean Desbareau ar fi comunicatū sirguinciosulū seu discipulū și cunoscînțe despre literatura francesă, însă ca unu copilū adevăratū din Paris nu scia mai multū, decătū dramele teatrului „Parte St. Martin“ și poesiile lui Beranger, pre carele îl adora ca pe unu dēu; — le scia tôte dea rostulū precum și melodiele, și fiind-că discipululū seu era sirguinciosu, îl învăță una din acele poesiū admirabile, cari făcură pe Beranger celū dintăiu poetū popularū alū Franciei, și în scurtu timp cînta Procopulū nostru, chiar așa de bine ca învățatorulū seu „il était un petit homme“, *je viens revoir l'asyle où ma jeunesse*“ etc. spre uimirea și supărarea celorlalti calfe.

După ce am amintitū tôte cele bune, ce le-a ereditū Procopu dela învățatorulū seu francesu, spre apre-

țierea adevărului trebuie să recunoscemū și aceea, că francesulă îi însuși anumite păreri despre lucru și alte cestiuuri sociale, după-cum se învățau acelea pe atunci în conveticilele secrete ale „Compagnonului de Tour de France“, păreri, cari ca teorie sunau forțe frumosu, îndată-ce însă trebuiau să între în viața practică, trebuiau să conducă la stricăciune, după-cum a esperiatū Iecarianulū spre dauna propriă. Procopu asculta cuvintele frumoșe alui Desbareau cu o însuflețire, care o simte totdeuna tinerimea, când se amăgesce prin frase gôle despre neînsemnătatea a totū ce esistă, despre neînsemnătatea demnităței omenesce etc.

În Ianuarie a. 1848 deveni francesulū, dealcum vialu, deodată seriosu și tăcutu, primia o epistolă după alta din patria sa și cătră începutulū lui Februaric, după o despărțire amabilă de scolarulū seu, se reintorsē la Parisu. Cîteva sēptămăni după aceea erupse revoluțiunea din Februaru și Procopu nu mai audi nimicū despre elu.

Anulū 1848 deschise calfei de mēsaru ochi des- pre absurditatea teoriilorū lui Desbareau; se putea convinge cu ochi, unde duce egalitē și fraternitē, laudatele principie ale francesului. Procopu rēmănea în lucrătore în locu de a merge la sērbătorile de fraternitate și pre la adunări, desfătui încă și pre mulți alți lucrători bravi dela calea acēsta periculōsă, adună astfel vr'o 10—12 flăcăi harnici, cari manau numai cu gilăulū în locu de arme și spadă, iar câștigulū, ce l'a trasū măiestrulū Novotny și lucrătorii sei din lucrulū lorū la finea nefericitulū anū, era atătū de mare, încātū acum vędură ei chiar, cumcā fericirea lucrătorulū nu rēsare din teoriile încolțite din pămēntū, ci că adevărata basă a fericirii este numai pămēntulū de aurū alū industriei.

Din câte i-le procurase Desbareau i-a rēmasū ca avantaju numai cunoscînța limbei francese, pre care o deprindea în continuu cu diligență și afară de aceea simpatia sa cătră poesiile lui Béranger, — care mersē așa de departe, încātū s'a încercatū a compune însuși poesiū după cinosura acelora și astfelū însuși se făcū poetū. Firesce, că acestea poesiū erau simple ca și elū, însă aveau unu caracterū prospētū și sănătosū, refrainulū se cînta de tôte calfele în chorū, măiestrulū Novotny își pleca cu plăcere capulū după tactulū melodiei și chiar madame Drach își vîra de multe-ori capulū de a ascultă.

Astfelū stetea lucrulū după unu decursū de 10 ani în momentulū când ne continuămū narațiunea.

Procopu își finise cînteculū seu și chorulū calfe- lorū asemenea tăcū, atunci strigă măiestrulū Novotny, carele controlase cu mēsura în mână dimensiunile unui stelagiu de cărți elegantū:

— Totū respectulū manei diliginte, — pre care o

ridici tu la unu renume atâtu de mare, — se nasce numai întrebarea, că ôre mâna acea diligintă nu se conturbă în diligența ei, când cântulă răsună prea cu mare diligență în lucrătore.

— Cum așa? întrebă Procopu Hlaby.

Eu sum de părere, — răspuse măiestrulă, — că lucrătorulă e reținută în lucru, când își îndreptă atențiunea asupra cuvinteloră și a melodiei unei poesii, în locu se o îndrepte asupra lucrului.

— Vorbesci seriosu? întrebă tinărulă calfă surprinsu.

— De sigură, răspuse domnulă Novotny, eu încă am fostu odată calfă, dar nu am cântatū nici odată.

— Aceea trebuie, că și-a avutū motivele sale, răspuse Procopu hotăritū.

— Apoi da, țise măiestrulă, jumătate pentru sine, căci îi veniră în minte istoriile din vremile vechi: „da într'adeveră!“ —

— Pentru-că elū a fostu în viața lui unū nătărău — șopti unū învățăcelū cătră altulū.

— Și pentru-că are o vóce, ca unū orangutanū bătănū, răspuse acesta éráși încetū.

Diferința de păreri între Procopu și măiestrulă, care se ținea de lucrurilo cele neauđite în lucrătore, desceptă atențiunea calfelorū, ei își ridicară capetele uimiți și esaminau pe măiestrulă, carele desaproba cântulă concesu în tóte lucrătorele și pre tinărulă calfă, carele înroșindu-se de mâniă tăcu și-si întorse atențiunea neimpărțită asupra unui arcu de fauteuilū, fără ca faringele său să mai scape unū unicū tonū.

Sé născu o paușă neplăcută.

Domnulă Novotny se părea a simți acésta paușă chiar așa de neplăcută, ca și lucrătorii săi, căci elū căuta de pe stelagiulū său de cărți în susu, arunca câte-o privire cu interesare asupra lui Procopu și elatina cu capulū; domnulă Novotny, pre care ilū mai putemū esamină odată la acésta ocașiune, în anii din urmă nu mai era tinerū; ici și cólea selipea în barba sa câte unū pėrū surū, numai capulū era negru, — în virfulū nasului se arăta o pată mică arămiă.

Vėđendū măiestrulă, că Procopu nu mai voiesce să cante, atunci își returnă elū edificiulū teoriei sale și începū în persónă a canta vechia poesie boemă despre apėrătorulă țerei în speranță, că Procopu ca uniculū, care cunoscea textulū și melodia, ilū va acompaniă.

— Auđi acolo, — șopti érá unū învățăcelū cătră celalaltū, acum canta elū însuși, — mai înainte a aflat'o de rău.

— Póte că érá e beatū, — observă celalaltū.

— Și câtū de frumosū merge, când auđu unū atare cântecū boemū, nu-mi trebuie de mănecare. —

— Ce se cante boemulū altceva, decâtū ceva boemescu? —

— Cu o atare vóce, ha! ha! —

Și ambi riseră ascundėndu-se după mēsa de gi-luitū. Se vede, că în lucrătorea măiestrulă Novotny nu mai domnea sceptrulū de ferū alū friceii, ca în timpulū acela, când a pășitū Procopu peste pragulū casei mėsarului din strada Augarten cu neînsemnata legătură sub suóră.

Măiestrulă cãntase deja trei strofe din poesia sa despre apėrarea țerei, fără ca Procopu să-si fi datū curagiu de a întări apėrarea țerei boeme. Domnulă Novotny, carele însuși da tactulū cu bățulū de mėsuratū pe stelagiu, începū a bate din ce în ce mai tare, așa încatū bățulū nu era numai mėsuratōrū de tactū, ci și o mėsură pentru mâniă ascunsă a măiestrulă, înse urechile lui Procopu se păreau chiar așa de nesimțitōre cătră loviturile de tactū, precum au fostū cătră cântulū despre apėrarea țerei.

În fine aruncă măiestrulă Novotny bățulū, îmbracă morăindū paltonulū, își îndesă pălăria pe capū cu o mișcare de mână fôrte energică, țise unū morosū „nópte bună“ și eși pre ușă, după ce a datū mandatū mai înainte unui învățăcelū, de a-i aduce cheia dela casă „la rosă“.

După ce eși afară riseră calfele din inimă, învățăceii chicoteau cu mânilē întinse înainte.

— Acésta a fostū o brilanță plecare, — esclamă unū calfă, care era unū mare amicū alū teatrului, — Grün din teatrulū dela Wieden nu ar fi putut'ō face mai bine. —

— Ôre ce are? — întrebă unū alū doilea.

— Sete! — răspuse alū treilea.

— Apoi dară va avé de lucru ospėtarulū „dela rosă“. —

Procopu, carele trebui să auđă acestea, simți în internulū său o anumită cãință, cu atăta mai tare, când amiculū teatrului strigă éráși:

— Ai lăsatū pe bătănulū să stea frumosū în piciorē! —

— Ce vė plesnesce vóue prin minte, — răspuse Procopu — cine scie pentru ce s'a mániatū măiestrulū. —

— Pentru că tu nu ai luatū parte la opera sa boemă. —

— Linisciți-vė baremi înaintea copiilorū, — nu se cade se facemū pre măiestru de risu înaintea învățăcelorū. —

Calfele erau destulū de cuminate, de a înțelegē adevėrulū acestei observări, — Procopu întonă o poesie nouă și éráși rėsuna chorulū vialū alū colegilorū sei. În fine bătū ôra depărtărei dela lucru.

Calfele își finiră lucrulū și apoi alergară în tóte direcțiunile, unulū în berăriă, altulū la vinarsū, — cela la drăguță, celalaltū la părinti, înse nici unulū

nu-și lua mai multă timp decât i trebuia, ca se acopere paturile din lucrătore cu vre-ună paltonu său se arunce preste ele o manta. Numai Procopu făcu toleta atât de cu îngrijire așa, încât încă nu era gata, când eși din casă ultimul dintre colegii săi. Cu toate acestea, după ce în fine se îmbracă, părea asemenea unui Lionu și mulți dintre cavalerii, a căroră ocupațiune de totă ziua era preumblatul, ar fi invidiatu pre tinerul calfa pentru turnura sa fină, aspectul său nobil și ținuta sa elegantă.

După ce mai aruncă o privire mulțămitoare în oglindă, își trase mânușile — da, elu purta mânuși! — și duse în sine punându-și pălăria pe cap.

— Hm! cugetă că nu i-voiu dispăce. —

Eși din lucrătore, afară se întunecase deja, vântul i arunca în față fulgi de zăpadă, când mergea prin curtea cea întunecată.

De-odată auzi o voce, care i șopti.

— He! Procopu! pst! pst! —

Tinerul stete locului.

Acela care a șoptit, era măiestrița d-na Novotny, supranumită madame Drach. Sărmana muiere devenise foarte bătrână, părul îi era totu sură, nenumărate sbêciturii îi acopereau fața galbenă; înse și în caracterul ei se părea a fi avută locu o schimbare rară, căci nu mai poședea vocea cea lătrătore a madamei Drach, care o auzise Procopu, când venise în casa măiestrului, nu mai era ființa cea sêlbatică, ofensătore și aprigă, care adusese pe bravul mésarū la disperare, — draconul se înblândise și vocea îi sună lin și aprôpe compătimatoru, când duse:

— Nu vini înlăuntru, Copi? —

Dômnă Novotny se indatina a scurtă în acestu modu numele lui Procopu.

— Ce se facu înlăuntru d-nă măiestriță? —

— Cum mai poți întrebă, sê-ți bei cafêua, — am pus-o sê steie caldă, — pentru că domnul nu voiesce sê ți-o aducă în lucrătore, ca se nu vedă ceialți calfe, că tu ai ceva extra.

— Dar eu nu sum flămêndu, — duse Procopu cu o nepăsare de unu copilū desmerdatu.

— Cafêua nu sê bé pentru fôme, ci tu trebuie sê o bei, pentru-că astă-seră e rece, foarte rece, și se va face și mai rece.

— Mie nu mi-e frigū de locu!

— Apoi bé-o și-mi fă voia, căci eu ți-o-am pregătitu.

Tonulū, cu carele rosti măiestrița aceste cuvinte, era atât de mișcatoru, încâtu Procopu nu se mai putu opune și întră în chilia caldă la ea.

Și acum esplice cineva enigma! Iubirea schimbase pe madame Drach, nu iubirea cea grețosă, care se nasce une-orî în mueri bătrâne cătră bărbați tineri,

nu, iubirea în înțelesul celu mai strinsu alu cuvêntului, iubirea de mamă. Procopu, carele suportase cu paciință suferințele dela începutu ale măiestriței sale, se furișă încetulū cu încetulū în inima muerei fără de copir și încă în o atare măsură, încâtu, pe când măiestrulū sê depărta totu mai multu de ea și mergea la beutū de vinū, copilulū deveni singuratecei totu mai iubitū. Fiindū elū acum unū june înfloritorū, o făcea sê cugete și sê simțescă totu mai evidentu, câtu de frumosū ar trebui sê fie, de a avé unū atare fiu, până-ce ea în fine se corese își schimbă ideile și privia pre străinulū ca pre copilulū seu propriu și uniculū, ca pre mângăierea bătrânețelorū sale singuratece și-lū iubea și îndumneșea ca pre idolulū inimei sale.

Măiestrița adusé în grabă cafêua pe masă, turnă cu mâna îndemânică, atinsé cu lingurița de argintū zacharulū și aședă jémლა la loculū seu, încâtu iubitulū și favoritulū ei trebuia numai sê-și întindă mâna, apoi îlū esamină jumătate cu tristêtă, jumătate cu plăcere și duse încetū:

— Dar tu ești frumosū astăzi.

— Procopu, carele se părea a se subtrage dela o deslușire, nu răspunse nimicū, ci sê ocupa diliginte cu mistuirea jemlei amintite.

— Totuși nu e Duminecă astăzi, — continuă măiestrița.

Nici unū răspunsū din partea calfei.

— La teatru încă este acum prea târziu, e deja la optu.

Procopu sorbi restulū cafelei sale.

— Procopu, — duse măiestrița seriosū și pêtrunșitorū — tu mergi la amantă; — răspunde odată!

— Apoi da, firesce, — răspunse calfa — și ar trebui dóră sê nu mergū? Fie-care calfa are câte o amantă, pentru-ce sê nu am și eu? Dóră nu sum destulū de bătrânū, sau dóră nu sum eu domnū pe timpulū și pe banii mei, când e timpulū liberū?

Măiestrița clătina cu capulū suspinândū și răspunse tristă:

— Firesce că ești astfelū și sciu bine, că nici eu nici domnulū nu avemū vre-unū dreptū preste tine de când ai devenitū liberū și ai testimoniulū de învêțatură în busunarū. De altcum și tu scii bine, câtū de iubitū te avemū noi, și pentru aceea nu faci bine, Copi, că vorbeșei cu mine așa nepăsătorū.

Bătranei mueri îi deteră lacrimile din ochi.

Lui Procopu încă nu-i mergea mai bine. Elū apucă mâna măiestriței și continuă cu o voce adêncu emonșionată:

— Iertare iubită și bună dômnă măiestriță! Eu nu am vorbitū așa, după-cum o iei d-ta; — sciu destulū de bine, câtă mulțămită vê datorescū pentru totă iubirea și bunătatea, carū mi le-ați arêtatū, de când

am venit în casa d-vóstre. Însă e chiar așa, ca și când ar fi trebuit să fie așa, ca adevărații să vină în contrarietate cu măiestrul și măiestrița, — mai întâiu în lucrătoare cu măiestrul pentru cântatul și acum cu d-ta pentru aman — pentru „copila“ mea, cea ce d-ta nu voiesci a-mi concede, deși fie-care tinere devenită liberă își are iubita sa.

Măiestrița răspunde liniscită dar serioasă:

— Vezi Copi, tu singur ai știut, unde voiam să vin eu. Ți-ai retras cuvântul amantă, și ai știut copilă, — nu ți-a convenit a exprima acel cuvânt, — căci vezi însuși, că ună calfa de măsără poate iubi o copilă, dar nu o amantă de aceea formă ca tine.

— Ce sciri d-ta de acolo? întrebă calfa mândru.

Vócea măiestriței sună așa de umilită, ca și când ar fi voit a-l ruga de iertare când răspunde:

— Tu nu trebuie să-mi iei în nume de rău Copi, dacă îți voi spune, că eu știu unde mergi tu în toate zilele.

— Cum? ce? — erupse tinerele, — mă spioneză cineva!

— O mamă, care poartă grija de copilul seu, nu e spion, și dacă mă îngrijesc eu de tine, o fac numai pentru aceea, pentru-că te iubesc ca o mamă pe copilul ei.

— Și ce sciri dară? — întrebă Procopă mișcat și cu jumătate voce, — pe cine ai trimis în urma mea?

— Pe nimenea, — răspunde măiestrița, — căci aceea ar fi ca și când te-ai avea în prepus de vre-o faptă rea, și de o atare ești tu totuși necapabil. Eu însă-mi te-am urmărit.

— D-ta?

— Da, eu, cu picioarele mele cele bătrâne, îți poți cugeta, că am trebuit să fug cum se cade, ca să ajung în urma picioarelor tale tinere.

— Sărmana măiestriță!

— În fine te vezi în cetate, în strada coloritorilor și intrând în o casă.

— Așa departe mai urmărită?

— O încă mai departe, — steteam deja sub pragul ușii celei înguste a casei, pe când te-ai suit în etagiul prim. Stătu locului și ascultai, — tu mergeai mai departe, în etagiul al doilea te-ai oprit, auzi sunând, — așa dară acolo era. Acum mai aveam de sciricit, că cine locuiește etagiul al doilea. Și acesta am aflat.

— Dela cine? întrebă Procopă jumătate curios, jumătate supărat preste acesta scire curiosă. — Dora n'ai întrebat de vătavul de casă?

— O nu! căci domni vătavi au de multe ori motive sunătoare, de a tăce atar lucruri. Cu toate acestea notă-ți Copi, — o muiere, care vrea să aștepte ceva, totu-

deuna află câte ceva, — aceea am învățat-o eu dela bătrânul meu. Și dela tine am esperiat mai mult decât am acceptat — cum am aflat, aceea nu te interesează.

— Așa? și ce ai aflat, dacă mi-ar fi permis a întreba? — zise tinerele binișor iritat.

— De prima-dată am aflat, că în etagiul al doilea a numitei case, nu locuiește nimene, decât mai întâiu un profesor de muzică bătrân, carele în totă ziua dă lecții afară din casă; — la acela de sigur nu mergi.

— Fărte ageră la minte.

— După aceea o domnișoră, carea își ține pentru persoana ei singuratică o servitoare și o camerieră, un servitiu fărte însemnat pentru o domnișoră, care locuiește singură.

— Așa e îndatinată, — continuă tinerele zelos — din tinerețe este ea astfel îndatinată, căci d-șora Persini e fiica unei familii tărte avute din Milan, tatăl ei a fost un angajat de rang înalt.

— Ia-i vedu decretul? — întrebă madame Novotny în un ton așa de ironic, ca și când ar fi fost încă totu madame Drach.

— Ar fi fost fărte nedelicat, — răspunde Procopă ofensat de acest ton, — dacă ai fi cutezat a face așa ceva, cu atârta mai mult, fiind-că eu nu am avut nici un motiv, a mă îndoi de cuvintele ei.

— Hm! hm! așadară aceea e o fată de angajat?

— Da, și încă pelângă acea fărte cultă, vorbește franțuzesce și jocă claviură.

— Aceasta o facu în Viena multe fete de vătavi de casă.

— Dornă măiestriță!

— Eu vreau cu acesta numai să știu, că cultura nu ajunge nimic la acesta. De unde o cunoști, tu calfa de măsără?

— Cam de trei luni, mă dusei în o sara pe Bastei, era bine întunecată și desertă, atunci vedu o domnișoră fărte elegantă venind în cote cu pași repezi, ună domnișoră tinere urmări dama cu propusuri neplăcute.

— Bine-i face, pentru-ce merge ea singură pe Bastei în întunecată.

— O! eu nu vedu causă, pentru-ce să nu mergă singură sara o domnișoră în Viena, unde pre totu pasul întelnesci omeni, cari te apără, cum făcu eu. Pași repede spre domnul tinere, și după câteva schimbări de cuvinte, la cari îi promisese câteva palme, să retrase nătărăul.

— Și tu ai pășit în locul lui?

— Domnișora își mulțami în spresionile cele mai deobligătoare, aflai și motivul întârzierii sale singură la aceea ora. Ea visitase pe Bastei o amică morbosă

Diverse.

Apelū la publicul românū. George Barițiu n'a lăsatū familiei sale averi pămēntesci, ci numai unū modestū inventarū de cărți și documente istorice, pe cari eređit au decisū a le donā în parte Asociațiunii transilvane și Academiei din Bucuresci. Opula „Părți alese din istoria Transilvaniei pe două sute de ani din urmă“, de o valōre literarā recunoscutā, din care se mai aflā nevēndute încă unū numărū considerabilū alū edițiunei prime, constituē pozițiunea principalā a masei ereditare după mōrtea autorului seu. Pentru de a dā deci publiculū românū ocaziune a-și putē procurā acestū opū și pentru-ca eređit sē-și pōtā realizā o parte din capitalulū rēmasū lorū în acela, au decisū a scādē prețulū aceluia conformū înseratului dela finea acestui numărū alū fōiei nōstre, până la 1 Ianuarie 1894, dela care terminū înainte se va vinde iarāși cu prețulū originalū de librărie ca până acum. Sperāmū, că publiculū românū va folosi acēstā ocaziune, și va grābi a cumpērā fie-care câte unū esemplarū din acestū opū de mare valōre.

Medalie comemorativā în onōrea lui G. Barițiu. Academia romānā în amintirea ilustrului ei președinte a lăsatū a se efectui o medalie de bronzū, care are pe o parte figura lui George Barițiu, iar pe cealaltā inscripțiunea: „Academia romānā lui George Barițiu, Maiu 1812—1893“.

Salarisarea învățătorilorū. Proiectulū de lege primitū de casa deputațilorū, prin care se statoresee, ca minimulū salarielorū învățătoresci sē fie de 300 fl., iar în casū, dacā confesiunile n'arū putē prestā acestū minimū, atunci sē sarā în ajutorū statulū, prin ce elū are a căscigā asupra scōlei unele drepturi pentru noi în totū casulū funeste, în 29 Maiu s'a debātutū și în camera magnațilorū și a fostū primitū cu mare majoritate. Proiectulū a fostū combātutū cu multā demnitate decētrā episcopatulū gr. or. românū.

Liga culturalā romānā și-a ținutū congresulū în 17, 18 și 19 Maiu v. în Bucuresci. Scopulū adunārei a fostū alegerea noului comitetū, care s'a constituitū astfel: d-lū V. A. Urechia, președinte; d-lū Ionelū Grădișteanū, vice-președinte; d-lū Pericteanū Buzeu, cassariū; d-niū I. Bianū și Lupulescū secretari; d-niū St. Sihleanū, N. Cosacescu și G. P. Cantili, censori; d-niū N. Filipescu, G. C. Cantacuzino, G. Bursanū, membrii în comitetū. După congresū a arangiatū mari sērbār populari în Cismigiu.

Procese. — Membri comitetului partidului naționalū suntū trași în judecatā pentru compunerea, publicarea și răspāndirea memorandumului, dusū la co-

rōnā. În 31 Maiu n. e. a avutū locū în Sătmārū promulgarea sentinței în procesulū intentatū lui Dr. Vasile Lucaciu pentru calumniā contra guvernului ungurescū. Curia a aprobatū sentința tablei r. din Dobriținū, în urma căreia Dr. Lucaciu a fostū condamnatū la temnițā ordinarā. La cererea procurorului tribunalulū a hotărītū a se contrade pedepsele și a se schimbā închisōrea de statū în temnițā ordinarā. Astfelū Lucaciu a fostū condamnatū la 13 luni temnițā ordinarā, din care 4½ luni petrecute în Szegedin s'au luatū de implinite. Inchiderea lui a urmatū momentanū. *Simeonū Crainicū*, în etate de 70 ani, preotū în Urișulū de josū, lângā Reghinū, la acusa notariului G. Tērnovanū, că ar fi comisū delictulū de agitațiune contra națiunei maghiare, a fostū condamnatū la două luni închisōre de statū și 50 fl. amēndā.

Esamenele dela scōla confesionalā rom. gr. cat. din locū s'a ținutū în 29 Maiu n. e. (a două și de Rusali). S'au examinatū la 126 de scolarī. Precisiunea întrebārilorū și rēspunsurile sigure și hotărīte ale pruncilorū scolarī au făcutū o vie mulțāmire în ascultători. Atātū d-lū învățătorū, câtū și d-na învățătorēsā au doveditū și cu astā ocaziune, că suntū la culmea chiemārei lorū, și că în butulū modestei dotațiunii inimele lorū suntū cuprinse de rēvnā pentru înaintarea și înflorirea poporului românū. Lucrurile de mână făcute de scolarīte sub îngrijirea d-nei învățătoresē au produsū o plăcutā impresiune. Cu unū cuvētū rezultatulū esamenelorū a fostū o frumōsā dovadă despre aptitudinea și sirguința bravilorū nostri învățători. Le mulțāmimū din inimā pentru interesulū lorū pentru scōlā, îi felicitāmū pentru succesulū arētatū și îi asigurāmū, că și-au căscigatū titlū la stīma și recunoscīnța nōstrā. Credemū însă, că ar fi datorია fie-cārui românū bistrițanū, ca sē lucre într'acolo, ca acești învățători vrednici pe venitorū sē fie îmbrāțișați mai cu dragoste, sē fie încuragiați, ajutamați și lucrarea lorū obositōre sē fie rāsplătitā mai după cuviința, bine sciindū, că prin ajutorarea și încurajarea învățătorilorū, prin ridicarea și înflorirea scōlei cresee și înfloresee și vaza și stīma nōstrā din partea străinilorū.

Esundări. Ploile torențiali din dilele din urmă au făcutū de apele în mai multe părți au eșitā din alvia lorū causāndū astfelū pagube enorme. Unū preținū alū fōiei nōstre ne trimite din acestū incidentū următōrea serisōre:

— „Nușifalulū dōmnei din comitatulū Solnocū-Dobāca, tractulū protopopescū alū Becleanului, Sāmbātā în 18 a. l. e. st. n. între orele 5—6 p. m. a fostū cercatū de o plōie atātā de mare, încātū esundāndū valea, ce curge prin mijloculū satului, întregū hotarulū acestui satū și-se pārea o mare, a cărei fermuri îi forma numai delurile din prējma satului și a nenocitului ho-

pg. 111-112
Mala
ocupa feli

Isvorele minerale

ale comunei Sângeorzulă română, din cerculă Rodnei a comitatului Bistrița-Năsăudă.

Când omulă este bolnavă, dacă îi permită împrejurările, jertfesece oră și câtă numai să-și potă recăstiga sănătatea dorită.

Ună bună mijlocă pentru repararea sănătăței ne dau scăldile sau băile de ape minerale.

Timpulă celă mai potrivită pentru întrebuițarea băilor fără indoială este vara.

Cei mai mulți, cară au trebuință de băi, nici nu știu, că unde au să mērgă și care scaldă ar fi mai potrivită pentru alinarea suferințeloră loră.

Băile de ape minerale suntă acele, unde cei cuprinși de anumite bōle învechite cērcă a-și căută sănătatea sdruncinată.

Dintre aceste băi se potă socoti și isvorele minerale ale Sângeorzului română.

De și apa escelentă din acestă stabilimentă, în privința rezultateloră vindecătore, ar pută concură cu Carlsbadulă, cu Borseculă, și cu alte băi de renume europeană, totuși n'au fostă recunoscută și lătită așa după cum s'ar fi recerută. Asta din motivă, că până acum au lipsită întocmirile și comoditățile recerute.

Societatea „Hebe“ din Năsăudă, care ține în arēndă acestă baie minerală, după starea modestă, ce o posedă, în anulă trecută, stabilimentulă de baie l'a pusă într'o stare deși nu tocmai elegantă, dară destulă de corēspundētore, așa, încătă oră și care română din diferitele unghiuri ale țerei își potă află loculă celă mai acomodată pentru restaurarea sănătăței alterată prin diferitele bōle ale organeloră de mistuire.

Cumcă apa minerală a Sângeorzului în privința efecteloră vindecătore concurează cu cea din Carlsbad și cumcă întrece pe cea din Borsecū, se potă constată prin numărōsele casuri ale diferiților bolnavi, cară s'au dusă prea îndestuliți după o cură regulată ce au ținută la aceste băi.

Prin scrierea de față de și numai în scurtă voiescū a asigură cele amintite prin împărtășirea părților minerale, din cară se compune apa, apoi și prin amintirea diferiteloră bōle, la cară este recomandabilă.

Baia Sângeorzului, în privința situațiunei locului face parte din teritorulă celă mai plăcută și romantică ală nordū-ostului Transilvaniei.

Stabilimentulă de baie este aședatū pe unū teritorū încungiuratū cu climă de munte, cu aerū curatū, rēcorosū și bogatū în ozon.

Aerulă este undulatū de mirosulă plăcutū alū păduriloră seculare și alū floriloră mirositōre de pe munți din apropiere.

Pentru omenī dela șesuri și pentru cei dela orașe

clima și apa din acestă ținută și fără de întrebuițarea băiloră suntă nisece puteri fermecătore asupra dispoziței personale a celor ce pătinescū de bōlele organeloră de mistuire.

Cei infectați de friguri malarice fără de nici o medicină sigură scapă de ele, dacă petrecū o vară în acestă ținută lipsită de lacuri și de belți.

Apa minerală, care curge în abundență din 5 isvōre în privința gustului e forțe plăcută, fiind-că întrēnsa se cuprinde forțe multă acidū carbonicū.

Se lasă a fi beută cu o plăcere deosebită atātū cu vină câtă și golă.

Tōte isvōrele dau o apă de una și aceeași calitate, cu aceea observare, că numai în privința cantității părților chimice se află puțină deosebire.

Părțile minerale, care se cuprindū în 10.000 părți de apă suntă următōrele :

Potasă de Chlorură 3, sare de bucătărie 24, bicarbonatū de sodiu, bicarbonatū de vară (cretă) 18, magnesia carbonică 5.

Afară de aceste în cantitate mai mică se mai află încă și urme de oxidulă de feră, lithium și brom.

Pe basa acestoră părți chimicale, apa din Sângeorzū se întrebuițeză cu succesū admirabilū la catarurile învechite și de intestine, la lărgirea gāzōsă a stomachului. Catarurile de mațe, împreunate cu incuiețură de scaunū și cu hemoroide, disparū prin influința purgativă și solventă a apei.

Înfățurile de ficatū și de splină, devenite în urma friguriloră, după o cură mai îndelungată se micșorēză și devinū iară în starea loră normală.

Totū cu succesū îmbucurătorū se folosescē și la catarurile rerunchiloră, a beșiceii de urină și a țevei de urinare, ce rēmānū în urma bileloră venerice, cu deosebire în urma sculāmētului.

Sedimentele năsipōse ale urinului disparū și petritele de rininū din rerunchi și din beșică se solvēză și se împrăștie.

După-ce apa cōține o cantitate însemnată de sēruri minerale, pelāngă puterea ei internă, în formă de băi calde sau reci se folosescē cu bunū rezultatū atātū la rheumă câtū și la unele bōle învechite de piele : ichtiosis (solzirea) și prurigo (māncărimea).

Asigurezū pe cei, cară suferū de bōlele susū înșirate, că în băile din Sângeorzū voră află unū stabilimentū plăcutū, efitinū de trăitū, care va aduce rezultatele cele mai îndestulitōre în privința sănătăței.

Băile cele calde elādite și terminate din nou, otelulă elegantū, edificatū de curēndū, dau prospectele cele mai bune că și cei veniți din depărtare încă își voră află liniscea și māngăierea cuvenită. Ori-cine se va convinge, că apa din Sângeorzū va asigură acele efecte folositōre, pe cară le asigură apa din Carlsbad.

Baia din Sângeorzū cu totū dreptulă putemū să o numimū Carlsbadulă românescū.

Rodna vechie, la 25 Maiu 1893.

S. Stoica, med. cerc.

Ficiorul și fata Neagului.

— Baladă populară, culesă din Zagra de Victoru. —

Frunză verde-a răchiți
 In celii capetu a ferii,
 Totu acolo s'o 'ntalnită,
 Unu ficioru de omu saracu
 C'o fatu de omu bogatu,
 La olaltă s'o luată.
 Ea din gur'o cuvintatu:
 — „Oi, barbate dragulu meu,
 „Tu me 'mbraca ca p'o domna
 „Si me lega ca p'o rota,
 „Si me lega cu curele
 „Si me du la tergurele;
 „Acolo in getre zești,
 „Ca-su nevestele cu prețu.
 Ș'o 'mbrăcat-o ca p'o domna
 Ș'o legat-o ca p'o rota
 Ș'o legat-o cu curele
 Ș'o dus'o prin tergurele.
 Mers'o tergu de-a rindu
 Și getrele de-a latu.
 Nime'n lume nu s'afle
 Se-i cumpere nevasta,
 Pănu mai decătră seră
 Unu ficioru de serbu, bețrănu
 Nu se trecă
 Și se tacă,
 Nice vorba se nu-și facă
 Elu din gur'o cuvintatu:
 — „Oi voinice voinicele,
 „De vëndutu ții nevasta?
 — „De vëndutu-i Țeu asta!“
 — „Orî o vinți de beutore,
 „Orî doră de coită mare,
 „Orî doră-ți pradă casa,
 „Orî nu-ți spală cămeșa?“
 — „Nici o vëndu de beutore,
 „Nici o vëndu de coită mare,
 „Nici doră-mă pradă casa,
 „Orî nu-mă spală cămeșa,
 „Dar eu numai c'am avutu
 „Totu unu tată beutoru
 „Și-am rămasu cu multu datoru,
 „Și eu numa c'am avutu
 „Nouă mori pe sub pământu
 „Care macină d'argintu.
 „Nouă mori
 „Nouă veltori
 „Nouă piue d'îmblători,

„Nouă cai într'unu priponu
 „Și optu boi într'unu ocolu
 „Și p'acelea le-am vëndutu
 „Și dajdea n'o-am plătitu.
 „Da io-mă vëndu și nevasta
 „Doră mi-oiu plăti dajdea!“
 — „Spune prețulu câtu îi cere?“
 — „Da eu nu ții-oiu cere multu
 „Fără câtu îi numără
 „Dela prându pân' a 'nseră:
 „O sută cinc-șeci de lei,
 „C'aceia-su mai puținei;
 „O sută cinc-șeci de arginți,
 „Și p'atâta banî măruntî,
 „Ca de-aceia suntu mai multî.“
 Prins'o banî a numără
 Și nevasta cuvinta:
 — „Ba 'ncă banî se nu s'ajungă,
 „Pe mine se nu me ducă“.
 Banî pe banî că s'o d'ajunsu
 Și nevasta i o dusu
 Și din gur'o cuvintatu:
 — „Haida mândrucă se bemu
 „Și apoi noi se ne'trebămu
 „Care de unde suntemu?
 „Ceva neamtu se nu ne-aflămu,
 „Ceva neamtu de ne-omă afla
 „In păcate ne-omă băga“.
 Cu păharulu i-o 'nchinatu
 Și pe elu l'o întrebatu:
 — „Tu bade de unde ești?“
 — „Io-su ficiorul Neagului
 „Și-su ficiorul celu mai mare
 „Ce-am umblatu prinsu in cântane
 „Se trăsesc mândruca mea
 „Se trăiesci
 „De unde ești?“
 — „Și io-su fata Neagului
 „Din țera Hațagului
 „Și iosu fata cea mai mică,
 „Ce me cheamă Rodovică!“
 Ei frațe dulci că s'o d'aflatu
 Și'n față s'o sărutatu
 Elu din gur'o cuvintatu:
 — „Oi tu soră draga mea,
 „Banî câtî iam datu pe tine
 „Fie zestrea dela mine,
 „Hai mai na pe atâția
 „Și te du la casa ta,
 „Da mai na pe-atâția lei
 „Te du la copiii ței
 „Nu ții lăsa singurei“.

P. 109
duru accu...

Diverse.

Apelul la publicul român. George Barițiu n'a lăsat familie sale averi pământesci, ci numai un modest inventar de cărți și documente istorice, pe care ereșii au decis să le donă în parte Asociațiunii transilvane și Academiei din București. Opula „Părți alese din istoria Transilvaniei pe două sute de ani din urmă”, de o valoare literară recunoscută, din care se mai află nevândute încă un număr considerabil al edițiunii prime, constituie pozițiunea principală a masei ereditare după mărta autorului seu. Pentru de a da deci publicului român ocaziune a-și pute procura acestă opă și pentru-ca ereșii să-și pōtă realisă o parte din capitalul rămasu lor în acela, au decis să scādă prețulu aceluia conformu înseratului dela finea acestui număr alu fōiei nōstre, până la 1 Ianuarie 1894, dela care termină înainte se va vinde iarăș cu prețulu originalu de librărie ca până acum. Sperăm, că publicul român va folosi acēstă ocaziune, și va grăbi a cumpără fie-care câte un exemplar din acestă opă de mare valōre.

Medalie comemorativă în onōrea lui G. Barițiu. Academia română în amintirea ilustrului ei președinte a lăsat să se efectueze o medalie de bronz, care are pe o parte figura lui George Barițiu, iar pe cealaltă inscripțiunea: „Academia română lui George Barițiu, Maiu 1812—1893”.

Salarisarea învățătorilor. Proiectul de lege primit de casa deputaților, prin care se statorește, ca minimul salariilor învățătoresci să fie de 300 fl., iar în casu, dacă confesiunile n'arū pute prestă acestă minimă, atunci să sară în ajutoru statulu, prin ce elu are a câștiga asupra scōlei unele drepturi pentru noi în totu casulu funeste, în 29 Maiu s'a desbătut și în camera magnaților și a fost primit cu mare majoritate. Proiectul a fost combătut cu multă demnitate decătră episcopatul gr. or. român.

Liga culturală română și-a ținut congresul în 17, 18 și 19 Maiu v. în București. Scopul adunării a fost alegerea noului comitetu, care s'a constituit astfel: d-lu V. A. Urechia, președinte; d-lu Ionel Grădișteanu, vice-președinte; d-lu Perieteanu Buzeu, cassariu; d-ni I. Bianu și Lupulescu secretari; d-ni St. Sihleanu, N. Cosacescu și G. P. Cantili, censori; d-ni N. Filipescu, G. C. Cantacuzino, G. Bursanu, membrii în comitetu. După congresu a arangiatu mari sērbări populari în Cismigiu.

Procese. — Membrii comitetului partidului naționalu sunt trasi în judecată pentru compunerea, publicarea și răspândirea memorandumului, dusu la co-

rōnă. În 31 Maiu n. c. a avut locu în Sătmara promulgarea sentinței în procesulu intentatū lui Dr. Vasile Lucaciu pentru calumnia contra guvernului ungurescu. Curia a aprobatu sentința tablei r. din Dobriținū, în urma căreia Dr. Lucaciu a fost condamnatu la temniță ordinară. La cererea procurorului tribunalulu a hotărîtă a se contrage pedepsele și a se schimbă închisōrea de statū în temniță ordinară. Astfelu Lucaciu a fost condamnatu la 13 luni temniță ordinară, din care 4½ luni petrecute în Szegedin s'au luat de implinite. Inchiderea lui a urmatu momentanū. *Simeonū Crainicū*, în etate de 70 ani, preotū în Urișulu de josu, lângă Reghinū, la acusa notarului G. Tērnovanu, că ar fi comisū delictulu de agitațiune contra națiunii maghiare, a fostu condamnatu la două luni închisōre de statū și 50 fl. amēndă.

Esamenale dela șcōla confesională rom. gr. cat. din locu s'a ținutū în 29 Maiu n. c. (a două di de Rusaliū). S'au esaminatū la 126 de scolari. Precisiunea întrebărilor și răspunsurile sigure și hotărîte ale pruncilor scolari au făcutu o vie mulțămire în ascultători. Atātu d-lu învățătoru, câtu și d-na învățătoresă au doveditū și cu astă ocaziune, că suntū la culmea chiemărei lor, și că în butulu modestei dotațiuni inimele lor suntū cuprinse de rēvnă pentru înaintarea și înflorirea poporului român. Lucrurile de mână făcute de scolari sub îngrijirea d-nei învățătoresă au produsū o plăcută impresiune. Cu unū cuvēntu rezultatulu esamenelor a fostu o frumoasă dovadă despre aptitudinea și sirguinta bravilor nostri învățători. Le mulțămim din inimă pentru interesulu lor pentru șcōlă, îi felicităm pentru succesulu arētatū și îi asigurăm, că și-au câștigatū titlu la stima și recunoștința nōstră. Credemū însă, că ar fi datoriu fie-cărui român bistrițianu, ca să lucre într'acolo, ca acești învățători vrednici pe venitoru să fie îmbrățișati mai cu dragoste, să fie încuragati, ajutati și lucrarea lor obositōre să fie răsplătită mai după cuviința, bine sciindū, că prin ajutorarea și încurajarea învățătorilor, prin ridicarea și înflorirea scōlei creșce și înfloreșce și vaza și stima nōstră din partea străinilor.

Esundări. Ploile torrențiali din dilele din urmă au făcutu de apele în mai multe părți au eșitū din alvia lor cauzândū astfelu pagube enorme. Unū preținu alu fōiei nōstre ne trimite din acestă incidentu următoarea scrisōre:

— „Nușifaleulū dōmnei din comitatulu Solnocu-Dobăca, tractulu protopopescu alu Becleanului, Sămbătă în 18 a. l. c. st. n. între orele 5—6 p. m. a fostu cercatū de o ploie atātu de mare, încātu esundându valea, ce curge prin mijloculu satului, întregū hotarulū acestui satū și-se parea o mare, a cărei țermuri îi forma numai delurile din prēmja satului și a nenorocitului ho-

tară. Casele mai espuse a bieților ómenii au fostú sgduite din temelii, podurile au fostú mânate. Printre valurile turburii ale vanei turbate se vedeau vaci, oi, porci înecați, sumane și trunchiuri de lemne, și precându în tóte sfintele sêrbători se striga preste satú sê trecă ómenii cu porția și chieltuéla, pe atunci bunulu Dumneđu mai îngădue sê li-se ieie și ródele câmpului! Sêrmanú poporú nenorocitu din Nușifaléu! Paguba e nespúsă!“

Unú plugarú.

Dlú Dr. I. T. Mera, dupá studii mai îndelungate în spitalele din Viena și în stabilimentulu de idrotherapie din Graefenberg, unde a fostú ca asistentú, s'a stabilitú ca medicú balnearú la scaldele dela Carlsbad. Asupra acestei împrejurării, atragemú atențiunea confráților români, cari vorú cercetá acele scalde. Adresa și locuința d-lui Mera e „Carlsbad, Marktplatz „Tempe!“.

Hymen. D-lú *Nicolae Hosszu*, proprietariú în Lemniț, și d-șóra *Gizela Hoszu* din Thetá, își vorú serbá cununia lorú în 18 Iunie n. e. la 4 óre d. a. în biserica gr. cath. din Chiráu. Felicitările nóstre!

O istorie de vênátóre curatú francesá.

Unú trompetistú dela unú corpú de armatá din Africa împreună cu unú corporalú dela regimentulu sêu, cobori într'o vale, ca sê probeze unú instrumentú nou. Ajunși acolo sê lăsará josú, ca sê dejeuneze. Într'aceea unú leu de o infățișare maiestaticá, vêdurá, cá se apropiá cu pași mari. Ei nu aveau la dênșii nici o armá de apărare, afará de iataganele lorú scurte, pre cari firesce nu le puteau întrebuintá cu folosú contra unui atare contrariú; a se retrage li era cu neputință, deórece leulú cu órecâte sárituri iar fi ajunsú. Trompetistulú însé nu-și perdú prezența: apucá instrumentulu și începú a cántá una dintre cele mai melodióse bucáți, din cáte cunoscea. Leulú se opri numai decátú își ascuți urechile și ascultá cu bágare de sémá. Trompetistulú continuá, rêsuna vanele de melodiile cele frumóse, iar leulú la pãrere mișcatú de acésta se întinse pre nãsipú urmárinđu cu linisce productiunile artistului. Într'aceea corporalulú se depártá spre a cercá ajutoriu contra musicalului rege alú animalelorú și dupá unú timpú se întórse cu o cétá de indigeni. Era și timpulú supremú. Curagiosulú musicantú numai cu mare astréngere mai putea scóte tonuri din instrumentulú seu. Leulú însé la vederea indigenilorú se ridicá și dupá-ce aruncá cutezătorului musicantú o privire mulțámítóre pentru plácerea avutá întrá în tufișulu din apropiere.

Superstițiune în culiná. Cumcá piciórele dindêrétú de berbece castratú suntú bucatá alésá și delicatá o scie ori-ce gastronomú, de sigurá nu va fi tuturorú cunoscutá credința gastronomilorú seculului trecutú, cá códa de berbece castratú, pregátitá anume, nu numai e bucatá delicatá, dar servesece și spre pro-

movarea vialitáței și spre întárirele memoriei. Mareșalul de Hocquincourt nu da nici unú prânđu, fără a pune înainte óspețilorú și códe de berbece castratú. — Despre carnea de porcú se credea, cá are putere vindecátóre contra epilepsiei, de care credință a fostú chiar și Galenú, renumitulú medicú alú anticitáței (n. 131 d. Chr. în Pergam, † la 200 d. Chr.) — Despre porumbi credeau învêțatii bucátari, cá carnea lorú friptá are influință mângáitóre. Arabii credeau, cá causézá friguri. Mamele láptátóre credeau, cá carnea de becaci-sitariu, nu numai are o influință binefácátóre asupra corpului, dará pornesce și laptele la casuri de încetare. Mâncându cineva carne multá de cerbú, sê credea, cá devine stupidú. Cumcá carnea de cerbú are o influință dăunóșá asupra organismului corpului ómenescú, sustinurá și Galenú și renumitulú medicú Arabú Avicenna, care trái în suta a XI. a erei creștine. Anticii romani credeau, cá carnea de iepure face frumosú. Nucile, credeau, cá subție și îndulcescú sângele; mandulele scutescú de bețiá, merele de granatú ațiță amorulú; fructele de rugú ațiță ura.

I. T.

Onorații abonenți, cari mai suntú în restanță cu prețulu abonamentului, suntú rugați a-și achitá dătoria.

PĂRȚI ALESE
din
ISTORIA TRANSILVANIEI
pe două sute de ani din urmă
de
George Barițiu

fostú președinte alú Academiei române din Bucureșei, **sê vinde pâná la 1 Ianuarie 1894** cu prețú redusú, și anume:
Opulú întregú, 3 vol. mari cu 176 documente: broșuratú fl. 10.—, legatú fl. 11.50 cr.
Volumele singurateice:
broș. I. fl. 4.20, II. fl. 4.—, III. fl. 2.80
leg. „ „ 4.70, „ „ 4.50, „ „ 3.30

Comandele suntú a se adresá la librăria W. Krafft în Sibiiu (Nagy-Szeben), la care se aflá opulú depusú în comisiune. Acelorú p. t. domni din Austro-Ungaria, cari vorú face comandele lorú trimițendu prețulu, mai comodú prin mandatú postalú, espedarea opului li se va efectui fr a n e o.

J. G. Barițiu.